

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ І ОСНОВНІ НАПРЯМКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ

Самойленко Т.Г., аспірант кафедри економіки

На сучасному етапі розвиток сільської місцевості досяг критичного рівня, а село і сільське населення переживають один з драматичних періодів своєї історії. Негативні наслідки суспільно-економічних перетворень останніх десятиліть повалили сільські території в стан затяжної системної кризи.

Глибока криза сільських територій і необхідність державної підтримки, підтверджується невтішною статистикою сільської бідності. Бідність стала головною проблемою села. У зв'язку з цим виникають побоювання, що масштаби деградації сільських територій взяли незворотний характер, оскільки в результаті високої смертності жителів села посилюється невідповідність між чисельністю населення і величезними розмірами сільських територій.

Для забезпечення стійкості сільського господарства і розвитку сільських територій та з метою комплексного підходу до вирішення даної проблеми необхідні узгоджені дії відповідних державних і регіональних органів виконавчої влади, сільських рад, громадських і комерційних організацій, представників бізнесу і населення на місцях.

Сталий сільський розвиток повинен забезпечувати вдосконалення сільського способу життя, повне виконання селом його загальнонаціональних функцій - виробничої, соціально-демографічної, культурної, рекреаційної, екологічної, соціального контролю над територією.

Важливість питання сталого сільського розвитку полягає в тому, що економічно стійкі і соціально розвинені сільські території це гарант стабільності, незалежності та продовольчої безпеки держави.

Важливим документом, який регламентує перспективний розвиток сільських територій України є Концепція розвитку сільських територій, прийнята розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2015 р. № 995-р.. Метою розробки Концепції є затвердження консолідованих пріоритетних напрямів реалізації державної політики до 2025 року у сфері розвитку сільських територій [1]. Дана Концепція є перспективною базою для стратегічних досліджень на селі, де сталий розвиток сільських територій одна з основних декларованих цілей державної аграрної політики в довгостроковій перспективі і один з головних чинників підвищення рівня життя сільського населення.

Метою Концепції сталого розвитку сільських територій України є визначення ключових проблем розвитку сільської громади в середньостроковій перспективі і вироблення комплексу заходів економічного, правового та адміністративно-управлінського характеру, спрямованих на зростання економіки, рівня і якості життя в сільській місцевості, зниження рівня бідності сільського населення. Адже суспільство зацікавлене не тільки в підвищенні рівня продовольчої самозабезпеченості країни, але і насамперед в збереженні багатofункціональності сільського господарства, історичного укладу життя сільського населення, поліпшенні навколишнього середовища.

При реалізації Концепції сталого розвитку сільських територій України необхідно перш за все вирішити найбільш гострі демографічні проблеми, пов'язані із запобіганням обезлюднення окремих сільських регіонів країни.

Кожного року в Україні зникає близько 18 сіл та селищ міського типу. За даними сайту Державної статистичної служби України станом на 1 січня 2016 року в Україні, без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя, нараховується 28 385 сільських населених пунктів та 885 селищ міського типу. В 2000 р.- кількість сільських населених пунктів – 28 739, а селищ міського типу – 894. В 2010 р.- кількість сільських населених пунктів – 28 471, а селищ міського типу – 885. Якщо порівнювати із 1990 р. (кількість сільських населених пунктів – 28 804, а селищ міського типу – 927), то бачимо, що кількість сільських населених пунктів зменшилась на 419 одиниць, а селищ міського типу на 42 [2].

Отже, для сталого розвитку сільських територій повинні бути прийняті і реалізовані заходи по соціально-економічному розвитку українського села, перш за все, спрямовані на підвищення зайнятості та доходів сільського населення, розвиток місцевого самоврядування, стимулювання розвитку несільськогосподарського бізнесу в сільській місцевості.

В основу повинен бути покладений принцип більш повного врахування природно-кліматичної та соціально-економічної специфікації розвитку сільських територій країни.

Такий підхід дозволить усунути перераховані і існуючі нині негативні чинники, що призведе до підвищення якості сільського життя і створить основи для підвищення престижності проживання в сільській місцевості.

Для забезпечення стійкості сільського господарства і розвитку сільських територій необхідні:

- вдосконалення агропродовольчої політики, в тому числі розвиток сільськогосподарського кредиту;
- регулювання, розвиток ринкової інфраструктури з метою зростання конкурентоспроможності АПК;
- імпортозаміщення на тваринницькому ринку, збільшення виробництва зерна;
- формування напрямків вдосконалення якості послуг на селі та організація моніторингу їх досягнення;

- перегляд існуючих відомих підходів до розвитку села;
- вдосконалення механізмів організаційного, фінансового, інформаційного та консультативного забезпечення сільського розвитку;

При формуванні відповідних напрямків вдосконалення якості послуг на селі велике значення також має визначення основних напрямків децентралізації послуг, маючи на увазі вдосконалення структури і функцій державних і недержавних організацій різних рівнів, розширення залучення в цю сферу суб'єктів малого і середнього бізнесу.

Суб'єкти малого підприємництва на селі мають широкі перспективи розвитку практично у всіх регіонах країни. Їх становлення сприятиме створенню стійкої бази збереження наявних сільських поселень, формування середнього класу і відповідно поліпшення фінансового становища сільських жителів.

Напрямки розвитку сільських територій повинні бути скоординовані з заходами державної політики в галузі розвитку малого сільського підприємництва, маючи на увазі:

сприяння поширенню спрощених процедур створення і реєстрації суб'єктів малого підприємництва;

розвиток селянських (фермерських) господарств, розвиток різних форм їх кооперації;

використання небанківських кредитних організацій для спрощення доступу суб'єктів малого бізнесу в сільській місцевості до фінансових ресурсів, в тому числі створення кредитних кооперативів або фондів по мікрокредитуванню особистих і селянських (фермерських) господарств;

вдосконалення порядку надання гарантій по кредитах, виданим суб'єктам малого підприємництва;

підвищення рівня професійної підготовки підприємців на основі спеціальних програм бізнес-освіти, що створюються з урахуванням специфіки малого бізнесу в АПК;

сприяння розвитку індивідуальної підприємницької діяльності, малого та середнього бізнесу в несільськогосподарській сфері, агробізнесу (переробка і реалізація сільськогосподарської продукції), сфери послуг, сільського туризму та ін.;

сприяння інформаційній підтримці суб'єктів малого підприємництва, розвитку сільських дорадчих служб.

Але все ж таки першочерговим завданням є вдосконалення соціального захисту сільського населення - розвиток мережі установ соціального обслуговування населення та вдосконалення якості соціальних послуг.

Список використаної літератури:

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2015 р. № 995-р. «Концепція розвитку сільських територій» / Електронний ресурс. Режим доступу <http://zakon5.rada.gov.ua/>
2. Кількість адміністративно-територіальних одиниць за регіонами України на 1 січня 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.